

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XIII.
Štev. 227
TELEFON UREDNIŠTVA: 25-67
UPRAVE: 25-67 in 28-67
POSLOVALNICA CELJE, Prešernova 3, tel. 280
POŠTNI ČEKOVNI RAČUN 11.409

Maribor, sreda 4. oktobra 1939

NAROČNINA NA MESEC
Prejeman v upravi ali po pošti 14 din,
dostavljen na dom 16 din, tujina 30 din

Cena
din 1.—

Obojestranski pogoji za sklenitev miru

Nemčija in Rusija bosta s posredovanjem Italije zahtevali: priznanje razdelitve Poljske, vrnitev nemških kolonij, zadovoljitev Italije in nove evr. revizije - Anglija in Francija sta pripravljene, pogajati se, ako Nemčija vnaprej sprejme pogoje: odstranitev sedanjega režima, obnovitev Poljske in obnovitev Češkoslovaške - Za taka pogajanja ni izgledov

Sklepi posvetovanj v Berlinu

RIM, 4. oktobra. Vrnitev zunanjega ministra grofa Ciana v Rim je razjasnilo namen njegovega obiska v Berlinu. Potrdila tudi z uradnega mesta domneve, da je bilo na berlinskem sestanku govora o izvedbi mirovnega načrta, ki ga sklenili Nemčija in sovjetska Rusija ob priliki Ribbentropovega obiska v Moskvi. V Berlinu so bila sedaj obravnavana vsa vprašanja, ki se nanašajo na novo ureditev Evrope, kakor je bila zamisljena že prej med Berlinom in Moskvo in kateri se je zdaj pridružila še Nemčija. Sodelovanju Italije in Nemčije se je posrečilo urediti mnoga vprašanja, ki so se nanašala na revizijo versailleske mirovne pogodbe, brez posebnih težkoč. Prva težkoča je nastala šele pri reševanju vprašanja o garanciji in jo s tem podprli v odporu. Zaradi tega je Nemčija morala seči po oboroženih silah, da doseže svoj cilj. Ta cilj je bil z zavojevanjem Poljske dosežen in niti Nemčija niti Italija nista nobenega interesa, da bi se vojna nadaljevala na zahodu. Popolnoma isten namen je tudi sovjetska Rusija. Zato je sedaj napočil trenutek, ko je treba še enkrat poskusiti, da se na mirnem način doseže vsa vprašanja, ki doslej niso bila rešena. Po uradnem poročilu, ki je bilo v Berlinu sklenjeno, da bo mirovni predlog Nemčije in sovjetske Rusije v polni obliki naslednje smernice: Bivša Poljska se ne obnovi več. Po sovjetskih četah zasedeno ukrajinsko in belorusko ozemlje pripada dokončno sovjetski Ru-

siji. Poljske pokrajine, ki so do 1. 1918. pripadale Nemčiji, se ji spet vrnejo. Preostalo ozemlje se organizira v samostojno Poljsko pod nemškim protektoratom. Skliče se posebna mednarodna konferenca, na kateri se ta načrt glede Poljske sankcionira, obenem se pa rešijo tudi še vsa ostala vprašanja, ki zanimajo Nemčijo, Italijo in sovjetsko Rusijo. Ta vprašanja se nanašajo: na vrnitev bivših nemških kolonij, zadovoljitev Italije v njenih aspiracijah na Sredozemlju in v Afriki ter ureditev vseh zadev evropskega severovzhoda, vzhoda in jugovzhoda.

Na sestanku v Berlinu je bilo dogovorjeno, da bodo nemško-sovjetski-italijanski predlogi objavljeni po seji nemškega državnega zbora, vlogo posredovalca med Nemčijo in sovjetsko Rusijo na eni ter Anglijo in Francijo na drugi strani bo prevzela Italija. Posebna misija bo v tem oziru poverjena novemu italijanskemu veleposlaniku v Londonu, Bastianiniju, ki bo predložil in pojasnila odnesel osebnost v London. Ako pa Anglija in Francija tega predloga ne bosta sprejeli, potem je že vse poskrbljeno, da se bo tudi na zahodu pričela vojna v vsem svojem obsegu. Po nemškem in italijanskem naziranjju namreč to, kar se dogaja na zahodu, še ni vojna. V tem trenutku pa bo tudi nastopilo vprašanje aktivnega posega Italije v razplet dogodkov. Kakor se na merodajnem mestu izjavlja, je namreč bila dosedanja taktika vnaprej dogovorjena. Med Nemčijo in Italijo je bilo pred nemško akcijo proti Poljski sklenjeno, da Nemčija ne bo posegla po resni vojaški akciji proti Franciji in Angliji in da bo

tudi Italija ostala nevtralna, da se tako ohrani možnost za mirovno akcijo v smislu nemško-italijanskih zahtev, čim bo vojaški pohod na Poljsko končan in da se ohranijo Italiji tudi proste roke za izvršitev vloge posredovalca.

RIM, 4. okt. Reuter. Predsednik itali-

janske vlade Mussolini proučuje načrt za mirovno konferenco. Sklicati misli poleg Italije še Veliko Britanijo, Francijo, Nemčijo, Rusijo, Turčijo in Zedinjene države ameriške. Na sodelovanje USA na tej konferenci polaga veliko važnost.

Tolmačenje italijanskega tiska

RIM, 4. oktobra. Virginio Gayda tolmači v »Giornale d'Italia« sedanjí položaj tako, da pomeni pripravo mirovne akcije na iniciativo Berlina in Moskve s posredovanjem Italije. Dosedanje nevtralnó zadržanje Italije je bilo popolnoma v skladu z interesi in cilji tako Nemčije kakor vse Evrope, ker si je na ta način ohranila možnost izvršitve vloge posredovalca za sklenitev miru. Ako zahodni demokraciji definitivno od-

klonita mir, bo Hitler prav tako definitivno postavil svoje zahteve. To bo potem alternativa, ki bo predstavljala najvišjo točko kulminacije sedanje tragične evropske krize. Odgovornost za nadaljevanje vojne pa bo s tem jasno ugotovljena. V tem primeru bo dosegla popoln izraz tudi evropska mislija Italije, ki se je morala doslej omejevali na to, da konflikt omeji in lokalizira.

Tolmačenje nemškega tiska

BERLIN, 4. oktobra. Nemški tisk razpravlja obširno o nastalem položaju, zlasti v zvezi z obiskom grofa Ciana v Berlinu. Listi naglašajo, da v Londonu in Parizu ne smejo napačno tolmačiti postopanje Italije in njeno sedanje mislijo, ker

bi bila to za nju usodna napaka. Nihče ne sme misliti, pravi »Völkischer Beobachter«, da bo Italija ostala pasivno ob strani, kadar sta v vojni njena velika zaveznica Nemčija ter ogromna, miroljubna velesila sovjetska Rusija.

Zavezniški pogoji za pogajanja

LONDON, 4. oktobra. »Daily Mail« razpravlja v posebnem članku o akciji miru s strani Nemčije in pravi, da se mir ne more skieniti z nobenimi grožnjami, ampak samo s prošnjo. Angleško-francoski pogoji za sklenitev miru so brezpogojni in obsegajo v glavnem sledeče toč-

ke: 1. odstranitev nacionalno-socialističnega režima; 2. obnovitev popolnoma neodvisne Poljske; 3. obnovitev češkoslovaške svobode in neodvisnosti. Te tri zahteve morajo biti absolutno izpolnjene in Nemčija jih mora sprejeti že vnaprej, t. j. preden se sama pogajanja za mir sploh pričnejo. Nemški narod ne more utemeljiti nobenega ugovora proti obnovitvi Poljske in Nemčije, saj je sam Hitler lani izjavil, da po priključitvi sudetskega ozemlja ne zahteva nobenih novih teritorialnih področij v Evropi.

PARIZ, 4. oktobra. Havas poroča iz Washingtona: Predsednik Roosevelt je izjavil, da mu nič ni znan italijanski predlog, po katerem naj bi predsednik USA skupno z Mussolinijem prevzel posredovanje v sedanjem mednarodnem položaju.

Danes spregovori še Daladier

PARIZ, 4. oktobra. Havas poroča: Govor, ki naj bi ga imel Daladier pred odborom za zunanje zadeve že pretekli teden, je določen za danes popoldne. Daladier bo podal ekspezo o diplomatskem in vojnem položaju, gotovo pa je, da bo navezal tudi na včerajšnje odločne izjave angleškega min. preds. Chamberlaina v spodnjem domu, ki so bile sprejete v bourbonski palači z velikim zadovoljstvom. Predsednik francoske vlade bo poudaril popolno solidarnost Francije z Anglijo v pogledu na rusko-nemško deklaracijo, ki namiguje na ustavitev sovražnosti in eventualne mirovne ponudbe.

KONFERENCA NEMSKIH KATOLICANOV
LONDON, 4. oktobra. V nekem južno-nemškem mestu je bila konferenca voditeljev nemških katolicánov. Konferenca je sklepala o odnosih nemških katolicánov do rusko-nemškega pakta. Sklepi so negativni.

Anglija in Francija bosta vojno nadaljevali

Chamberlainova izjava v spodnji zbornici: Nobena grožnja ne bo odvrnila Anglije in Francije, da bi opustili svoj vojni cilj

LONDON, 4. oktobra. Na včerajšnji angleške spodnje zbornice je podal Chamberlain že vnaprej napovedano nemško-sovjetskem sklepu o delitvi Poljske in naglasil, da Anglija in Francija te delitve ne moreta priznati. Dejal je, da ne moremo sprejeti nobenega predloga, ki ne želi, da bi se vojna nadaljevala do nekega nezvestnega dneva, toda javno mnenje narodov Velike Britanije in Francije je trdno odločeno, da napravi enkrat dana beseda tudi izpolnila. »Mi ne govorimo o nemško-ruskem načrtu za mirovno akcijo, ki naj bi sankcionirala doseženo stanje, toda stališče Anglije in Francije je, da se v vzrokih, ki so jo napotili v vojno, doslej ni še nič menjalo. Anglija ne zapovrstnim aktom nemškega napada, ki ogražajo svobodo in varnost vseh evropskih narodov in varnost vseh evropskih narodov. Osnovni vzrok vojne stanja in Francijo ter jima predloževal nemški pakt, v katero je nemška vojska vstopila, kar bi zahtevalo od zavezničkov, da store nekaj drugega

kakor to, kar že delajo, da mobilizirajo vsa sredstva in vso moč za učinkovito nadaljevanje vojne. Mirovna ponudba, ki se baje pripravlja na strani sovražnikov, vsebuje lahko tudi grožnje, toda nobena grožnja ne bo nikoli in nikdar odvrnila ne Anglije ne Francije od tega, da bi opustili cilj, zaradi katerega sta stopili v sedanjo vojno. Nemško zatiranje, da bo odgovornost za nadaljevanje vojne

padla na nas, je le del nemške vojne taktike, toda ves svet ve in bo vedel, da je kriv vojne tisti, ki jo je izzval, ne tisti, ki jo nadaljuje, da se osvoboditi zla, ki hoče zaslužiti svet. Ako bo angleška vlada res dobila kak tak predlog, ga bo preučila na podlagi teh smernic, vendar Chamberlain ne veruje, da bi bil po tej izjavi še stavljen.

Komentarji Chamberlainove izjave

PARIZ, 4. okt. Havas. Pariški listi prinašajo Chamberlainov govor v celoti, a ga le malo komentirajo. Prinašajo ga kot dejstvo med drugimi dejstvi. »Petit Parisien« pravi: Chamberlain je razbil mirovni manevar, še preden je bil uradno formuliran. »Petit Journal« piše: Govor g. Chamberlaina je govor pričakovanja. Takšen je bil potreben v oči sestanka rajstaga, ki ga namerava fihrer v kratkem sklicati. Na njem je, da pokaže svoje karte. Na nas pa, da potem povemo, kaj o vsem mislimo. Naše stališče je zavzeto in končno odrejeno. Nič ga ne more spremeniti — razen hitra zadovoljitev naših vojnihih ciljev. Vojni cilji Francije in Velike Britanije pa niso najmanj v skladu s predlogi za mir, za ka-

tere išče nacionalni socializem posredovalca. »Epoque« piše, da je vojni cilj utrditev trajnega miru v Evropi, kar pa je mogoče samo z zmago nad Nemčijo. »Figaro« pravi, da Velika Britanija želi mir kakor ga želi tudi Francija, toda ne samo z besedami, ampak s stvarnostjo, zasnovano na jamstvih, a ne na nespoštovanju pogodb.

LONDON, 4. oktobra. Havas poroča iz Washingtona: List »Washington Post« poudarja v svojem komentarju Chamberlainovega govora, da je Chamberlain zelo močno izrazil svoj skepticizem glede na nemške mirovne predloge. List pristavlja, da je ameriški zunanji minister Hull že dal izjavo, da USA ne priznava politike gotovih dejstev.

Oklic novega poljskega prezidenta

PARIZ, 4. oktobra. (Havas.) Tukajšnje poljsko veleposlaništvo je izdalo tole sporočilo: Predsednik poljske republike Ladislav Rackiewicz je 30. septembra naslovil na poljski narod poslanico, v kateri pravi med drugim: Določen za naslednika predsednika republike Moscickiego z obvestilom od 17. septembra, ko je bilo jasno, da mora vrhovna uprava poljske države zapustiti poljsko ozemlje, da ne bi padla v roke sovražniku, sem sprejel to dolžnost. Ni to prvič v zgodovini Poljske, da se mora šef poljske države umakniti v tujino pred sovražnikom, ki preplavlja deželo. V tej tisočletja smo mi tolikokrat morali braniti svoj obstanek in svojo krščansko civilizacijo.

Predsednik poljske republike Rackiewicz je imenoval včeraj za ministra brez list-proti pohlepnosti zavojevalcev tako od zahoda kakor vzhoda. Tokrat sem globoko prepričan, da je to sednjo, ko Poljska preliva svojo kri in da bodo naslednje vojne take, da bo zastava civilizacije in pravice zasajena na takih mejah Poljske, ki jih bodo mogli Poljaki uživati v miru, a istotako jih tudi uspešno braniti. Globoko sem tudi prepričan, da svojska žrtev, ki jo je dala Poljska v tej vojni, ne bo zaman ne samo v vojaškem pogledu, ampak istotako tudi v moralnem. Prepričan sem, da bomo na koncu le zmaga mi.

PARIZ, 4. oktobra. Havas poroča:

nice generala Jožefa Hallerja, pristaša stranke narodnega dela, in Aleksandra Ladosza, pristaša kmetijske stranke. Ova nova ministra sta že prisegla.

PARIZ, 4. oktobra. (Havas.) Predsednik poljske republike Rackiewicz je sprejel v poljskem veleposlaništvu odposlanstvo osrednjega odbora poljskih državljanov, ki je bilo nato sprejeto tudi od predsednika poljske vlade generala Sikorskega. Odposlanci so izjavili, da so poljski emigranti v Franciji pripravljeni z vsemi sredstvi se bojevat za svobodo Poljske, in želijo, naj se v Franciji čim prej sestavi velika poljska vojska.

Dosedanje izgube na zahodu

PARIZ, 4. oktobra. Po francoskih ocenitvah je v septembru padlo na zahodni fronti 500 do 600 Nemcev, 2500 je ranjenih, 109 do 200 pa ujetih. Nemci so izgubili 24 letal, Francozi pa osem.

PARIZ, 4. oktobra. Poročilo pravi: Sovražnikovi napadi vzhodno od Moske in Saare so bili odbiti. Iz Basla poročajo, da je na nemški strani veliko premikanj čet posebno ponoči.

POMORSKI PROMET Z ARGENTINO
BUENOS AIRES, 4. oktobra. V septembru je prišlo v pristanišče 63 angleških ladij ter samo 3 nemške. V avgustu je bilo še 23 nemških ladij v buenosajreškem pristanišču.

PORTUGALSKI NAKUPI V AMERIKI
LIZBONA, 4. oktobra. Portugalska vlada je nakupila v Ameriki za 50 milijonov dolarjev železniškega materiala. Plačala bo s svojimi izdelki.

Poljska izjava o vzrokih zloma

LONDON, 4. okt. Dr. Lipkovski, šef vojnega oddelka poljskega prezidenta, je izdal prvo polno poročilo o vzrokih poljskega neuspeha. Dr. Lipkovski pravi, da je 16. septembra ob 11. zvečer po nalogu generalnega štaba poročal prezidentu, da je položaj poljske vojske dober. Nemška vojska je prišla na Poljskem v zagato, ker so ji bile presekane ceste in železnice ter onemogočena dobava živil. Poljski generalni štab je imel polno zaupanje

v vojno taktiko, ki je obstajala v počasnem umikanju pred sovražnikom na Rijnjo, Pisu, Narev, Bug, Visla in San. Za temi črtami bi se iz premikajoče vojnne ustalila fronta, na kateri bi dala poljska vojska odpor. Ko so po vseh poročilih Nemci stali slabo in Poljaki dobro, so Rusi 17. septembra ob pol 7. zjutraj planili Poljakom v hrbet ter jim onemogočili obrambo pred Nemci na utrjeni črti.

Oboroževanje Zedinjenih držav

PARIZ, 4. oktobra. Havas poroča iz Washingtona: Po konferenci z justičnim ministrom in člani vrhovnega sodišča je Roosevelt izjavil časnikařem, da se bodo porabile velike vsote za povečanje suhozemske vojske, mornarice in zrakoplovstva, pa čeprav se te vsote ne nahajajo v sedanjem preračunu. Zahteval bo od kongresa ob priliki rednega zasedanja v januarju odobrenje naknadnega kritja nastalega deficita.

RIM, 4. oktobra. Stefani poroča iz Washingtona: Ministrstvo vojske je nabavilo 328 oklopnih avtomobilov najnovejše

ga tipa, ki so zelo hitri, težki pa čez 12 ton. To je prvi korak v pospeševanju oboroževanja motoriziranih sil.

WASHINGTON, 4. okt. Roosevelt je podpisal dekret, po katerem bi ameriški rušilci, ki so bili do sedaj v pripravi, začelo vršiti patrulno službo vzdolž Amerike kot je predvideno v panameriški konvenciji, ki je bila podpisana v Panama City včeraj. Nadležni odredjenih 100 milijonov dolarjev za zagotovitev trgovinskih stikov z Ameriko je Južno.

Dosedanji uspehi francoskega letalstva

PARIZ, 4. oktobra. V teku prvega meseca vojne je nemško letalstvo v bojih, ki so se bili vsak dan nad Siegfriedovo črto, izgubilo trikrat več letal kakor Francozi. Francoska letalska komanda je objavila danes številke izgub v letalih, počenši od 4. septembra, to je od dne, ko sta francoska pehota in konjenica prešli na nemško ozemlje, francoski letalci pa se dvignili na izvidniške plete nad Siegfriedovo črto. Kakor je znano, so nemška lovka letala še istega dne takoj stopila v akcijo, toda šele v zadnjih dneh so se razvijali pravi boji v zraku, v katerih so Nemci izgubili 24 letal, Francozi pa osem. To je bilanca izgub v zraku na zahodni fronti od prvega dne vojne pa do konca septembra. Ako se upoštevava, da Nemci zares razpolagajo s slajnim letalstvom, tedaj je jasno, da so francoski letalci v preteklem mesecu izvojevali sijajno zmago. Letala tipa »Messerschmied« so strahovita, tako izjavlja-

jo v francoskih letalskih krogih, nemški piloti pa večji in neustrašni. Boj z njimi je težak, vendar so se pri vsem tem francoski letalci izkazali, da nadkriljujejo Nemce. V ostalem so se francoski piloti s sestreljenih osem letal večinoma mogli rešiti s padali. Boji so se z eno ali drugo izjemo odigravali vsi nad nemškim ozemljem, ki ga francoska letala stalno obletavajo. Francoski letalci so pri teh poletih vedno naleteli na ogenj protiletalskih topov in na nemške letalske eskadrilje. Čestokrat so se Nemci spustili v boj z veliko večjim številom letal. Med francoskimi izgubami je več izvidniških letal, kar pomeni, da so francoski letalci svojo nalogo vendar do kraja izvršili. Sovražnikovemu letalstvu pa se v teku meseca septembra ni posrečilo poleteti nad francosko ozemlje in tako tudi ni moglo opraviti nobene izvidniške naloge.

Ogromne količine zaplenjenega blaga

LONDON, 4. oktobra. (Reuter). Zastopnik agencije Reuter je obiskal pristanišče Wigtmouth, kjer je središče za kontrole tihotapljenega blaga, in je mogel ugotoviti, da je bilo do sedaj zaustavljenih 74 ladij s skupno tonažo 513.000 ton. Te ladje so bile natovorne z raznim blagom, namenjenim v nevtralne in sovražniške luke. Skupaj je bilo zaplenjenih 993.000 ton tovara.

KONEC KONFERENCE V PANAMI

BERLIN, 4. oktobra. DNB poroča iz Paname: Danes je bila na slavnostni seji zaključena panameriška konferenca. Na koncu seje so zborovalci počastili spomin Simona Bolivarja, očeta ameriške ideje.

MOSLEY INTERNIRAN

STOCKHOLM, 4. oktobra. Tukajšnji listi poročajo iz Londona, da je bil vodja angleških fašistov sir Oswald Mosley odposlan v koncentracijsko taborišče.

»THETIS« BO OBNOVLJENA

PARIZ, 4. oktobra. Havas poroča iz Londona: Angleški listi so mnenja, da bi se podmornica »Thetis«, ki se je ponesrečila v Irskem morju, čez čas mogla zopet postaviti v službo pod drugim imenom. Čeprav je podmornica dolgo ležala pod vodo, ni močno poškodovana in bi se dala popraviti brez velikih stroškov.

FRANCOSKI DEMANTI

PARIZ, 4. oktobra. Havas. Radlo staja Breslau je poročala, da je francoski pomorski trgovski promet med Marokom in Marokom skozi Gibraltar ozino ustavljen. To vest zanikujejo v Gibraltarju, koder prehajajo ladje normalno kot poprej.

TURSKA MISIJA V LONDONU

LONDON, 4. oktobra. Turška vojaška misija je bila sprejeta od angleške vlade priredila v »Grand hotelu« na čast turške vojne misije, ki je prispela v London. Vlado je pri tem jemu zastopal lord Chatfield, minister enotno narodno obrambo.

ZAPLENITEV DVEH ŠVEDSKIH PARNIKOV

STOCKHOLM, 4. oktobra. Nemci so jeli švedski parnik »Temis«, ki je na rusko žito. Parniku je prišel na pomoč švedski patrolni čoln, ki pa se je umaknil, ker je bil parnik »Temis« švedskih teritorialnih voda. Poleg »Temisa« je bil odveden v Nemčijo še neki drugi švedski parnik.

Borza, Curih, 4. oktobra. Devizni Pariz 10.17%, London 17.95, Amsterdam 44.5%, Bruselj 74.85, Milano 22.50, Stockholm 237.25, Berlin 177%, Kopenhagen 106%, Oslo 101%, Koppenhagen 86, Buenos Aires 105.

Mariborska napoved. Prevladalo bo oblačno vreme. Obeta se zboljšanje vremena. Včeraj je bila najvišja temperatura 17. Padavina 7. Padavina danes najnižja 6, opoldne pa 8.8 milimetra. Je padlo včeraj in danes 9.8 milimetra.

Rusi še vedno trgujejo z Anglijo

LONDON, 4. oktobra. Reuter poroča iz Stockholma: Švedski list »Alehanda« prinaša pod debelim naslovom vest, da so švedski in drugi skandinavski lastniki ladij prejeli od ruskih izvoznikov naročila, naj s svojimi ladjami prevažajo ruski les iz Belega morja v razne angleške luke. List smatra, da je ta akcija ruskih izvoznikov zelo važna z ozirom na prejšnje

vesti, da je Rusija sploh ustavila izvoz lesa za Veliko Britanijo. Po vestih iz Osla so tudi norveški lastniki ladij prejeli enake ponudbe za prevoz ruskega lesa v angleške in francoske luke. Na uradnem mestu pa izjavljajo, da jim o tem koraku ruskih izvoznikov ni ničesar znanega.

Pomiritev v Palestini

LONDON, 4. oktobra. (Reuter). V odgovoru na vprašanje, stavljeno mu v spodnjem domu v zvezi s položajem v Palestini, je minister za kolonije Macdonald včeraj rekel: »Odkar je izbruhnila vojna, opazamo v Palestini stalno zboljšanje. Vendar se od časa do časa še dogajajo brezpomembni incidenti, ki jih izživajo manjše skupine arabskih teroristi-
stov. Na srečo gre tu le za majhno število ljudi in za zelo redke primere. Z zadovoljstvom moremo ugotoviti, da se v glavnem tako Arabci kakor Židje postavljajo z vsemi konstruktivnimi močmi na stran države in kažejo odkrito voljo, nam v teh težkih časih pomagati in z nami sodelovati do končnega našega uspeha v tej vojni.

stov. Na srečo gre tu le za majhno število ljudi in za zelo redke primere. Z zadovoljstvom moremo ugotoviti, da se v glavnem tako Arabci kakor Židje postavljajo z vsemi konstruktivnimi močmi na stran države in kažejo odkrito voljo, nam v teh težkih časih pomagati in z nami sodelovati do končnega našega uspeha v tej vojni.

KITAJSKI LETALSKI NAPAD NA JAPONCE

MOSKVA, 4. oktobra. Tass poroča: Po kitajskih vesteh je šest kitajskih letal včeraj napadlo oporišča japonskega letalstva v zahodni Kitajski in obstreljevalo japonsko letališče v Hankovu. Škoda, ki jo je povzročilo bombardiranje, je velika. Vsa kitajska letala so se vrnila brez poškodb v svoje oporišče.

ODHOD POLJAKOV IZ MOSKVE

PARIZ, 4. oktobra. Havas poroča iz Moskve: Poljsko veleposlaništvo bo najbrže zapustilo Moskvo jutrišnjem. Govori se, da so Poljaki prejeli zagotovilo, da bo najden poljski generalni konzul Matušinski, ki je nedavno izginil.

MOSCICKI SE NASELI V ŠVICI

BERN, 4. oktobra. Švicarska vlada je dovolila bivšemu poljskemu prezidentu Moscickemu, da prebiva v Švici v Freiburgu. Moscicki je že od leta 1908, pa do 1918, prebival v Freiburgu, kjer si je pridobil tudi švicarsko državljanstvo.

BERN, 4. oktobra. Bivši predsednik poljske republike Moscicki, ki se bo, kakor je že javljeno, nastanil v Freiburgu v Švici, je tu že zdavnaj dobro poznan. Bil je med ustanovitvi fizičnega instituta na univerzi v Freiburgu, kjer se je posebno ukvarjal s proučevanjem dušika.

NEMSKO OPOROČILO NEUTRALCEM

BERLIN, 4. oktobra. »Deutsche Allgemeine Zeitung« opozarja vnovič trgovske ladje nevtralnih držav, naj resno vzamejo nemško objavo o vojnem tihotapstvu. List pristavlja, da je ta objava bila samo odgovor na listo tihotapskega blaga, ki jo je objavila Velika Britanija.

Nadaljevanje pogajanj v Moskvi

MOSKVA, 4. okt. Litvanski zunanji minister Urbsis je imel včeraj dveurno konferenco z Molotovom. Isto tako je konferiral z Molotovom dve uri letonski zunanji minister Munters. Saradžoglu čaka na nove instrukcije iz Ankare ter bo ostal še 4 do 5 dni v Moskvi. »Izvestija« pišejo o paktu z Estonko in pravijo, da bo povečanje pomorskih baz na Baltiku prineslo večjo varnost samemu Baltiku.

BERLIN, 4. oktobra. DNB poroča iz Moskve: Litvanski zunanji minister Urbsis je imel sinoči vnovič dveurno konferenco s predsednikom sveta narodnih komisarjev za zunanje zadeve Molotovom. Konference so se udeležili tudi Stalin, Potemkin in litvanski poslanik v Moskvi.

PARIZ, 4. oktobra. Havas poroča iz Kovna: Med Litvo in Sovjetsko Rusijo se vodijo še nadalje pogajanja. O njih poteku pa ni doslej še nobenih točnih poročil. V dobro poučenih krogih zbirajo glasove o sklenitvi pakta o vzajemni pomoči. Na trgovinskem področju bo ostalo najbrže pri splošnem okviru, ker se razgovorov ne udeležuje ekspert lit-

vanske delegacije Svelnikas. V pogajanjih prometa se omenja železniško križišče Kajsjadoris v zvezi z luko Ljepaja, o čemer se bo razpravljalo v teku rusko letonskih pogajanj.

PARIZ, 4. oktobra. Havas poroča iz Moskve: Turški zunanji minister bo ostal v Moskvi predvidoma še štiri do pet dni, da prejme iz Ankare instrukcije za nadaljnja pogajanja s sovjetsko vlado, katere je zaprosil zaradi težkoč, ki se nastale. Saradžoglu je bil včeraj gost v iranskem veleposlaništvu.

LONDON, 4. oktobra. »Times« poročajo, da se živahna diplomatska delavnost med sovjetsko Rusijo in balkanskimi državami nadaljuje. Kar tiče Turčije, hteva sovjetska Rusija zaprtje Dardanelov in pakt o vzajemni turško-sovjetski pomoči.

MOSKVA, 4. oktobra. Bolgarski letalski polkovnik Bojdev je imel včeraj daljši razgovor z zunanjim komisarjem Molotovom. Sklenjeno je bilo, da se ustanovi redna letalska zveza med Moskvo in Sofijo.

Volitve poslancev in volivni zakon

Volitve narodnih poslancev napovedane za mesec december

BEOGRAD, 4. oktobra. V predsedništvu vlade je bila včeraj daljša konferenca med ministrskimi predsednikom g. Dragišo Cvetkovićem in pravosodnim ministrom dr. Lazo Markovićem. V glavnem sta ministra razpravljala o predlogu novega volivnega zakona za volitve narodnih poslancev. Kakor znano, je ministrski svet naročil pravo-

sodnemu ministru, naj izdela osnutek novega volivnega zakona na podlagi splošnega, neposrednega in tajnega glasovanja po listah in proporcionalnem sistemu. Osnutek tega zakona bo v najbližjih dneh predložen ministrskemu svetu, na kar bo objavljen kot uredba z zakonsko močjo. V merodajnih krogih splošno računajo, da bodo volitve narodnih poslancev

razpisane že tekom meseca decembra, razen če bi nastopile nepredvidene težave in ovire. Ker bodo volitve senatorjev že 12. novembra, bi se v tem slučaju lahko sestalo celokupno narodno predstavništvo na prvo zasedanje že koncem decembra, oziroma v prvih dneh januarja.

o. Slinavka in parkljavka razsajata še v nekaterih krajih brežijskega, črnomeljskega, gornjegrajskega, kočevskega, kranjskega, laškega, litijskega, ljubljanskega, logaškega, novomeškega, radovljanskega in skofljanskega okraja.

o. Hmeljska trgovina v Savinjski dolini še vedno lepo napreduje. Cene hmelja so se znatno zvišale in kupujejo hmelj sedaj po 39 do 42 dinarjev kg.

o. Izprememba krajevnih imen. Notranje ministrstvo je odredilo, da se vas Hebestreit pri Slov. Konjicah spremeni v Spodnje Preloge, vas Preloge v isti občini pa v Gornje Preloge.

o. Ubil se je pri padcu z voza 43 letni kočar Anton Mestinssek iz Zibike pri Smarju. Vsaka zdravniška pomoč je bila brezuspešna.

o. Diploma. Na oddelku za arhitekturo — šola prof. Vurnika — tehniške fakultete v Ljubljani, je diplomiral inž. arch. Stane Lovše, sin ravnatelja penzionata Učit. doma v Mariboru.

Celje

c. Učiteljsko društvo za celjski okraj ima v soboto, 7. t. m., ob pol 9. uri zjutraj na mestni ljudski soli svoj redni letni občni zbor. Na dnevnem redu so poročila, referati in volitve novega odbora ter odsekov.

c. Ustanovni občni zbor društva »Celjski kulturni teden« bo v četrtek, 3. t. m., ob 20. v pevski sobi Narodnega doma. Sprejemali se bodo tudi člani.

c. Pot na Jožefov hrib iz Zavodne nasproti gostilni Confidenti je lepo urejena. Prebivalci dotičnega okoliša prosijo mestno upravo, da bi ob pričetku stopnic namestila eno svetilko, ki je tam radi precejšnje frekvence nujno potrebna ter da bi se uredil tudi odtok vode, ki ob deževju in nalivih teče na tamkajšnja dvorišča.

c. Borza dela. 1. oktobra je bilo v evidenci 370 brezposelnih, in sicer 239 moških in 131 žensk. 20. septembra je bilo v evidenci 396 brezposelnih, 249 moških in 147 žensk.

c. Delo dobijo pri Borzi dela: 4 hlapci, 1 pekovski pomočnik, 1 čevljarjski pomočnik, 5 kmetskih dekel, 1 natakarica, 1 gostilniška kuharica, 1 orožniška kuharica, 10 privatnih kuharic, 1 gospodinja, 6 služkinj, ki znajo kuhati, 1 postrežnica in 1 sobarica.

c. Napad. 21 letnega sina dnarice Roka Beleta iz Rogateca so napadli neznani fantje in ga težko poškodovali na glavi. Prepeljali so ga v celjsko bolnišnico.

c. Večja množina jesenskih gob se je te dni pojavila na trgu. Mali krožnik se prodaja po 5 dinarjev.

Pluž

p. Tujski promet. V preteklem mesecu je obiskalo Pluž 51 Jugoslovancev, 26 Nemcev, 6 Francozov, 1 Romun, 1 Rus in 1 Čeh. Vseh prenočnin je bilo 416.

p. Trgovska nadaljevalna šola se prične 4. oktobra.

p. Pomanjkanje posode. V Halozah je letos obrodilo tudi sadje, katerega pa Halozani ne morejo spraviti v denar. Nekaj so si ga že nasušili za zimo, iz ostalega pa so iztisnili sadjevec, s katerim so napolnili tudi večji del svoje vinske posode. Sedaj, ko se je pričela trgati, so vedno bolj v skrbeh, kam bodo vlili vino. Nimajo se na nikogar obrniti, ki bi jim dal v najem posodo. Zategadelj so Halozani primorani, da prodajajo po sramotni ceni vino iz kadi, ne samo radi bede, ampak tudi radi pomanjkanja posode.

p. Kino Pluž predvaja danes in jutri film »Trije valčki«.

Marenberg

Sokolsko društvo Marenberg-Vuhred priredi v nedeljo, 8. t. m., ob 15. uri v Sokolskem domu družabno prireditev »Vsacga en mav«, pri kateri sodelujejo gledališki igralci in pevci ga Brumen-Lubejeva, bivša subreta zagrebškega in ljubljanskega Narodnega gledališča, g. Angel Jarc, tenorist, sedaj oba člana mariborskega gledališča, in g. Josip Povhe, splošno priljubljeni komik in bivši režiser Narodnega gledališča v Ljubljani. Naši gosti nam bodo zapeli več narodnih pesmi, arij in popevk ter odigrali razne komične prizore. Na glasovirju jih bo spremljala ga. Vrabčeva iz Maribora. Že to nam pove, da bo prireditev naših vrlih Sokolov res pestra in zato bomo z veseljem pozdravili v svoji sredi naše umetnike, prinašajoče nam sem na mejo našo lepo slovensko pesem, naš zdrav humor in našo čisto besedo. To bo za Marenberg izreden dogodek.

LOKOMOTIVA UBILA ŽELEZNIČARJA

Na nezavarovanem tržiškem železniškem prelazu se vedno znova dogajajo težke nekreče. Ni še dolgo tega, kar je vlak povozil nekega mesarskega vajenca, ko je včeraj železniški prelaz v Trziču zahteval novo smrtno žrtev. Tržiški večerni vlak je na omenjenem prelazu trčil v železničarja Franca Ankeleta iz Trziča in ga na mestu usmrtil. Prebivalstvo ponovno prosi železniško upravo, naj vse nezavarovane železniške prelaze opremi s predpisanimi zapornicami.

ŠTRIGOVA SE POTEGUJE ZA PRIKLJUČITEV K BANOVINI HRVATSKI

Te dni je bila v Štrigovi v Medmuriu izredna občinska seja, na kateri so zahtevali priključitev te občine k banovini Hrvatski. Štrigova je od leta 1930. bila v območju dravske banovine. Občina je bila razdeljena v dva dela, v slovenskega in hrvatskega. Štrigova zahteva spet samostojno sodišče, kakor ga je imela pred 70 leti.

Ne pozabi naročnine!

»Vdova Rošlinka« in tragedija Poljske

KAJ MISLIJO O TEM »NOVINE« ŽUPNIKA KLEKLA

»Novine« upokojenega župnika Klekla dolgo niso zavzele stališča do poljskega prašanja, v nasprotju s svojim zadržanjem v usodnih dneh bivše ČSR. Odločil se je šele te dni ob priliki predstave »Vdove Rošlinka«, ki so jih predvajali kmetski igralci in igralke z vasi domači fari njihovega lastnika. Prevedeno v knjižno slovenščino se njihovo razglabljanje glasi:

Odprite oči. Boljševiki so zasedli Poljsko, eno izmed najbolj katoliških držav. Vsakdo, ki ljubi Boga, se z globoko

vdanostjo obrača in moli za preganjanje kristjane, katerih mnoge so zaprli boljševiki in mnoge tudi umorili. Žaluje Kristusova Cerkev. Da bi se ljubezen do Boga ohladila, prirejajo njegovi sovražniki komedije. Tako komedijo je predvajala mladina pod vodstvom Godina Ferdinanda v hiši pokojnega Kelenc Rudolfa na Dol. Bistrici. Kako jasna zveza med žalostno katoličansko Poljsko in komedijsko Dolno Bistrico. Vendar, če ste katoličani, odprite oči. Igra pa niti ni bila od oblasti dovoljena.

Pravilnik o živinskih potnih listih

Kmetijski minister dr. Čubrilo je podpisal pravilnik o izdajanju živinskih listov kot javnih listin, ki služijo za dokaz o svojini, poreklu in zdravju živine. Izdajanje živinskih listov spada v pristojnost občine. Občinski uslužbenci, ki jim je poverjeno poslovanje z živinskimi listi, ne morejo dobiti za to delo nobene nagrade. Občine bodo pobirale pri manipulaciji z živinskimi potnimi listi posebne takse v korist živinozdravniških in

živinorejskih skladov, in sicer: 1. za izdajo enega potnega lista en dinar, 2. za prenos pravice lastništva na živinskih potnih listih, oziroma pri odpisu enega dela kupljene živine z živinskega potnega lista 0,50 din in 3. za obnovo zdravstvenega potrdila in za potrdilo o spremembi bivališča 0,50 din. Razen s temi pristojbinami se živinski potni listi ne smejo obremenjevati z nobenimi drugimi pristojbinami.

Jesensko deževje in naše ceste

Dočim smo morali na okoliških cestah početi prenašati neznosen prah, prinaša jesensko deževje prav tako nadležno blaženje in mlačuže. Nekatere ceste so vprav v neznosnem stanju in glasno kličejo po popravilu. Preudarni ljudje ne morejo rabiti, zakaj odgovorni ljudje trpe takšno stanje na cestah, ko vendar vedo,

da je kasnejše popravilo dražje in da takšne ceste niso niti njim niti občinam v ponos. Ko se bližamo zopet časom, ko bodo razne obljube na dnevnem redu, naj vedo vsi, da so ljudje obljub že siti in da hočejo dejani. Popravite ceste in poskrbite za red na njih, pa bodo vsi zadovoljni.

POPLAVA V HERCEGOVINI

Neprestano deževje zadnjih dni je povzročilo v nižinskih krajih Hercegovine velike poplave. Reka Trebinjska je tako narasla, da je poplavlila prostrano Popovo polje. Vsa letošnja letina je zaradi poplave uničena. Oblasti se bodo menda po tej katastrofi odločile za melioracijo Popovega polja.

Podpore družinam vojaških vpoklicancev

Ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje ter finančno ministrstvo sta na podlagi par. 113 finančnega zakona podpisala uredbu o podpori družinam oseb, ki so bile poklicane na vojaško službo.

1. Družine vojaških obveznikov morejo zahtevati podporo, če so ostale brez potrebnih življenjskih sredstev. Velja pa določba v primeru mobilizacije ter vpoklica na vaje.

2. Podeljevanje podpor bo določal poseben odbor. V prvi vrsti bo upoštevana tista družina, ki je živela od vojaškega vpoklicanca.

3. Podpore bodo znašale za kraje prvega draginskega razreda in za kraje z nad 20.000 prebivalci 8 din, po vseh ostalih krajih pa 5 din. Če se menja bivališče, se more višina podpore menjati šele po preteku 30 dni od izpremembe bivališča.

4. Vsem osebam, ki jih vzdržuje en hranilec, je dovoljena samo ena podpora. Za prošnjo za podporo pridejo v poštev v prvi vrsti zakonita žena, nato potomci, oče in mati. Če ni teh oseb, se more podeliti podpora tudi drugim družinskim članom, ki jih je vzdrževal vpoklicanec.

5. Za otroke pod 16 leti, ki jih je več kakor eden, je določena podpora po 3 din.

6. Pristojne občine, oziroma mestna

poglavarstva izdajajo ob predložitvi prošnje potrdila.

7. Prosilčeva prošnja mora vsebovati: a) da je brez vzdrževalnih sredstev, b) da ga je vzdrževal vpoklicani hranilec, c) da je hranilec vpoklican v vojaško službo na določen ali nedoločen čas, d) višino prosilčevega davka, e) višino davka vpoklicanega obveznika, f) zakonsko stanje prosilca, g) sorodstvo s vpoklicancem, h) starost otrok, za katere se prosi podpore. Če so navedbe neresnične, se izgubi pravica do podpore.

8. Prošnje morajo občine odposlati takoj, najkasneje pa v teku 48 ur. Zraven prošnje priložijo občine potrdilo a) o številu družinskih članov, ki žive z vpoklicancem ter o njihovih sorodstvenih odnosih do vpoklicanca, b) o starosti potomcev, za katere se zahteva dodatek, c) o njih dohodkih in sredstvih za preživljanje, d) o površini rodne zemlje, e) o živini, f) da se hranilec nahaja v vojaški službi. Navedbe morajo biti točne, sicer bodo osebe kaznovane.

9. Odbori za podpore se bodo ustanovili po okrajnih sodiščih ter jih bodo tvorili po en sodnik okrajnega sodišča, en občinski odbornik in en davčni uradnik. Vsak odbornik bo imel tudi določenega naslednika. Okrajno sodišče more postaviti pri okrajnih sodiščih več odborov za podpore. Člani odborov ne bo-

do dobili za to delo nikakršnih podpor.

10. do 12. določa delovanje odborov, da lahko odbor po potrebi pokliče prosilca in da se mora prošnja takoj rešiti.

13. Odklonjeni prosilci se lahko pritožijo pri predsedniku pristojnega okrajnega sodišča.

14. Proti odločitvi predsednika okrajnega sodišča oziroma sodnika, ki ga je določil predsednik okrajnega sodišča, ni več ugovora. Prosilec lahko predloži novo prošnjo, ki temelji na novih dejstvih.

15. Oblasti morajo takoj obvestiti odbor za podpore o vseh spremembah, ki morajo vplivati na višino podpor ali dodatkov.

16. Prošnje za podpore ne spadajo pod nobeno državno ali samoupravno pristojbino, podpore pa se ne morejo obdavčiti, niti se jih ne more zarubiti ali pa pridobiti nanje zastavna pravica.

17. Podpore bo izplačevala Poštna hranilnica zainteresiranim osebam po nalogu odbora za podpore. Prosilec, katerih hranilci so vpoklicani za določen čas, in ne več kot za štiri tedne, se bo izplačala podpora naenkrat, drugače pa vsakih 15 dni vnaprej.

19. Ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje lahko sporazumno s finančnim ministrstvom izpremeni višino podpor.

22. Uredba je dobila obvezno moč z objavo v »Službenih novinah«.

Gorice vabijo

Naše vinorodne Slovenske gorice so polne življenja. Ob nedeljah je vedno več letnikov, ki obiskujejo gorice in se veselijo sladkega grozja in zlahtne kapljice. Na sončnih popoldnevih prihajajo Mariborčani z avtomobili v obmejni kraje na vabita svojih znancev, ki jim razkazujejo bogate vinske gorice in pogoščajo s sladkim sadjem in dobrim vinom. Prav sedaj je čas, ki ga je treba izkoristiti za poznavanje obmejnih krajev ter njihovih problemov. Naj bo dobro združeno s koledarjem in naj nedeljski obiskovalci Slovencev prijazno razmotrivajo z obmejnimi prebivalstvom o njihovih težavah in potrebah. Dobri nasveti bodo našli plodovito tla. Meščani naj se ne zadovoljijo s vedajo naj se, da prihajajo v kraje, kjer je treba vsestranske pomoči vinčarjem kakor vinogradnikom. Obmejni živeli je potreben moralne in materialne pomoči. Oboje mu mora dati naše močno zaledje!

Maribor

Otroško zavetišče na Teznem

Tezno je tipično mariborsko predmestje z vsemi značilnimi lastnostmi. Industrializacija kraja je vplivala tudi na njegovo socialno strukturo, prebivalstvo Teznega stalno narašča. Šola je prenatrana z naraščanjem. V izvenšolskem času so otroci prepuščeni večinoma samim sebi, ker so starši na delu po tovarnah ali v drugih službah. Mnogi se klatijo po ulicah, okoli tezenskih ribnikov, v strazunskem gozdu ali pa na železniških tirih pri tovarnem kolodvoru in delajo razne nepriroke v škodo sebi, staršem in oblasti. Ob vsakem večernem času vidiš številne tezenske paglavce okoli posta-

jališča, kjer delajo neumnosti, da se potniki nad njimi zgražajo. Temu niso krivi toliko starši, ki so skoraj ves dan in še do poznega večera zaposleni, pač pa so temu krive razmere. Zato je potrebno razmišljati o ustanovitvi otroškega zavetišča na Teznem. To je tembolj potrebno, ker je v kraju vedno več naraščaja. Otroško zavetišče naj bi s strogim nadzorstvom pazilo na otroke in jih vzgajalo ter v prostem času zaposlovalo s pripravo na pouk ali s kakšnim drugim koristnim delom, ki bo mladini hkrati tudi v zabavo.

Nemško civilno letalo v Mariboru

Včeraj je okoli 17. ure krožilo nad Mariborom tuje letalo in očitno iskalo prostora za pristane. Ker so bili oblaki zelo nizki, je letalo letelo čisto nad mestom. Kmalu nato je odletelo proti Ptuj in se čez nekaj minut zopet vrnilo. Na tezenskem letališču se je letalo spustilo na zemljo. Ugotovili so, da gre za nemško civilno letalo. Iz letala sta sto-

pila moški in ženska. Pilotirala je ženska. Takoj pri pristanku so nemško letalo naše oblasti zastražile. Letalo je last berlinskega trovca Semmanga, ki ga uporablja v trgovske svrhe. Nemška letalca sta izjavila, da sta zaradi slabega vremena zgrešila določeno smer vožnje in morala na Teznem prisilno pristati.

Tretja premiera v gledališču

Smoči je bila v mariborskem gledališču tretja premiera, s katero je bila zaključena otvoritev ob priliki 20-letnice slovenskega mariborskega gledališča. Igrali so Kreftovo zgodovinsko dramo »Celjske grofe«. Prireditev je doživela močan odprski uspeh, le obisk ni bil za-

dovoljiv. Največ je bilo pri predstavi dijaške mladine, kar je vsekakor značilno. Premiere se je udeležil tudi avtor g. režiser in dramatik dr. Bratko Kreft, ki je obenem zastopal pri vseh treh otvoritvah ljubljansko Narodno gledališče in ljubljansko Dramatično društvo.

Za očetom še sin v smrt

Pri nabiranju suhljadi sta včeraj zjutraj Berta Tomičeva in Marija Fiderškova iz Studencev našli v studenskem gozdu pod nekimi borom ustreljenega 36-letnega Franca Šterna iz Maribora. Poleg njega so našli izstreljeno vojaško

puško. Samomorilec je imel desni del glave popolnoma raztrgan. Sodijo, da je Štern napravil samomor iz žalosti za očetom, ki je te dni najbrže šel v prostovoljno smrt. Pokojnik zapušča ženo in dva nepreskrbljena otroka.

Roganovi pajdaši zopet strašijo

Nedavno ustreljeni razbojnik Rogan je malo pred svojo smrtjo zbral novo razbojniško tolpo, ker so bili vsi njegovi prejšnji pajdaši razen Kneza aretirani. Ta tolpa je ropala v okolici Maribora, kjer je bilo zadnje čase izvršenih več drznih vlomov. Po Roganovi smrti so neke okolnosti pokazale, da se razbojnikovi tovariši skrivajo v mariborski okolici. Neka ženska s Koroške ceste je vsa pre-

strašena prišla na policijo in povedala, da ji je povsod za petami neki neznani moški, ki ga je večkrat videla v razbojnikovi družbi. Ženska je prepričana, da je neznanelec Roganov najnevarnejši naslednik Knez. Ženska se boji, da se bodo Roganovi prijatelji nad njo maščevali, ker je usodnega dne izdala policiji Roganovo skrivališče na Koroški cesti. Oblasti so uvedle obširno preiskavo.

Deset minut pred zastavljalnico

Mašo pred deveto uro me pot pelje po Gregorčičevi ulici. V bližini mariborske zastavljalnice se sprehajajo različni ljudje: mladenič s kovčgom, dama v klobuku stoji poleg mladenke, ki je očitno njena gospodinjka pomočnica in ima v roki velik zavitek, in nekaj postarnih žensk s čulami. Vsi se mi zdijo nemirni, kakor da bi bili na trnju. Takoj sem spoznal, da čakajo na zastavljalnico, ki se ob devetih odpre. Zato sem počakal. — Kakor čebele so se vsuli ljudje v komaj odprto zastavljalnico in ponujali: obleke, zlatino, ure, perilo, suknje in stvari, ki so imele še kakšno vrednost. Ponujali so vse to in bili zadovoljni, če so dobili pet-

desetak, stotak ali nekaj več. Stopil sem k gospej v zastavljalnici in jo pobaral, če je s prometom zadovoljna. Takšnega še nikoli ni bilo, ni je zatnjevala. Ona je vesela in sto drugih? Ta promet v zastavljalnici kaže na čase, ki so nas presenetili in kličejo po rešitvi. Kupi raznih stvari na mizi, ki so v vsakdanjem življenju neobhodno potrebni, so žalostna podoba današnjih dni. Nobenemu stanu ni prizanešeno. Vsi, od uradnika pa do delavca, se zatekajo v to »ljudsko posojilnico« v Gregorčičevi ulici. Tja se zatekajo iz potrebe, ki v sedanjih dneh niso majhne, saj se zateka v to hišo vsak dan na desetine revnih ljudi...

SLANA UNIČILA AJDO

Ze pred dnevi je temperatura silno padla in je pobelila travnike ter polja zgodnja jesenska slana. Po vrtovih in na poljih je napravila kmetom zelo občutno škodo. Vsi poljski pridelki so uničeni. Slana je v mnogih slovenskih krajih skoraj docela uničila letošnji pridelek ajde.

TRGATEV V DALMACIJI

Skoraj v celi Dalmaciji se je ta teden pričela vinska trgatve. Strokovnjaki sodijo, da bo letošnji pridelek vina znatno slabši od lanskega. V šibeniškem okrugu, ki navadno slovi po izredno bogatih vinskih letinah, bodo letos pridelali 200.000 hl vina.

LJUDEM JE KRI PUŠČAL

Nedavno so orožniki preleteli posestnika Janeza Mačka iz Starih Beznovcev v

m. Mariborski tujski promet. Pretekli mesec je obiskalo Maribor 1165 tujcev, med njimi 823 Jugoslovancev, 240 Nemcev, 32 Čehov, 13 Italijanov, 9 Romunov, po 6 Bolgarov in Madžarov, 4 Američani, po 3 Angleži in Poljaki, po 2 Holandca in Švicarja in po 1 Belgijec in Šved. Nočnin je bilo septembra 3625.

m. Umrla sta 78 letna železničarjeva žena Marija Gnliš in 69 letna železničarjeva vdova Ana Cokan.

m. Kot prvo gledališko novost se sezone pripravlja drama v J. Kovičevi režiji Bekefičjevo izvrstno komedijo iz šolskega življenja »Neopravičena ura«.

m. Zadnji rok za abonente. Interesenti za letošnjo gledališko sezono se opozarjajo, da poteče v četrtek, 5. t. m., zadnji rok za abona. S tem dnem — ko se prvič ponovi pri otvoritveni predstavi izvrstno sprejeti »Hlapec Jernej in njegova pravica« — pričinja vrstni red B (lani je bil na vrsti A).

m. Karambol med kolesarkama. Na Meljski cesti se je neka kolesarka, ki se je pripeljala iz veže zaletela v 29 letno delavko Alojzijo Štromovo iz Radvanja, katera je prikolesarila po Meljski cesti. Štromova je padla ter si zlomila ključnico.

m. Trgovci napadeli z uteži dva kupca. V mariborsko bolnišnico sta prišla 53 letna kmetka duinarica Ana Furisova in 54 letni posestnik Franc Hohner iz Sp. Dobrave. Oba, posebno pa Hohner, sta imela po glavi precej težke poškodbe ter sta povedala, da sta prišla nakupovat k nekemu pobeškemu trgovcu, da pa je nastal med njimi prepir in da ju je trgovec napadel z uteži.

m. Ohlastnega organa zaklenil v hladilnico. V neko mesarijo v Mežici je prišel živinooglednik Ožbald Prosenec pregledat zaklano živino. To je mesarskega pomočnika Antona C. tako razburilo, da je živinooglednika zaklenil v ključniško hladilnico in odšel. Prosenec je moral s silo strti vrata, da je prišel iz nemile ječe.

m. Pri prodaji saharina so orožniki zalotili 30 letnega Nikola Andrejca iz Smilavljave pri Slovenjgradcu. V nogavici so našli 38 zavijkov saharina.

m. Žeparji in tatovi. Na trgu je nek žepar ukradel železničarjevi ženi Franciski Terček ročno torbico, v kateri je imela 150 dinarjev. Profesorju Alojziju Založniku je nekdo iz stanovanja v Čopovi ulici ukradel precej obleke. Policiji je bilo prijavljenih še več manjših tatvin.

m. Lastavice so se tu. Videli jih je neki naš čitatelj v mariborski okolici. Kljub nepričakovanemu padcu toplote nas lastavice še niso zapustile. Pravijo, da bo še toplo.

m. Umrl je 55 letni mariborski brivski mojster Karel Kožuh.

m. Pod sumom tatvine je ponoči stražnik na Ruški cesti aretirjal 19 letnega brezposelnega ključavničarskega pomočnika Vinka F. pri katerem so našli 600 dinarjev gotovine.

m. Demontirana kolesa na Pobrežju. Orožniki so v drvarnici 15 letnega Lovrenca T. v Gosposvetski ulici na Pobrežju našli razstavljeno moško kolo, ki je bilo te dni ukradeno vrtnarskemu pomočniku Ivanu Bezjaku izpred kina v Čafovi ulici. Pri hišni preiskavi so našli še več delov

od koles, med drugim tudi ogrodje s tovarniško številko 265486. Lastnik tega kolesa naj se zgleda na orožniški postaji na Pobrežju.

m. Čigava je ura? Ustreljeni razbojnik Rogan je podaril neki stranki moško neprestno štiriglato uro znamke Vach. To jo je policija zaplenila. Lastnik te uro naj se zgleda na policiji.

m. Nočna lekarniška služba (od 30. t. m. do vključno 6. oktobra): Lekarna pri Glavnem trgu 12, tel. 25-85; lekarna pri sv. Križu, vogal Aleksandrove in Meljske ceste 25-32.

Kino

* Kino Esplanade. »Robin Hood«, naravnih barvah. Errol Flynn in Oliver de Havilland.

* Grajski kino. Danes velik zgodovinski film »Vest človeštva« (Zvijčenje Ema Zola). Najboljši igralec Paul Muni.

* Kino Union. Do petka sijajni film življenje umetnika »Moja bos«. Umetnik in ljubezen. John Boles.

Radio

Četrtek, 5. oktobra

Ljubljana: 12. Orkestralni koncert 13.20 Koncert šramel kvarteta; 18. Koncert RO; 19.30 Deset minut zabave; 20. Nar. ura; 20. Lahka glasba; 20.45 Simfonični koncert češke filharmonije; 21. Koncert lahke glasbe RO. — Zagreb: 12. Koncert RO; 20.30 Lahke večer (RO). — Sofija: 12.50 Instrumentalni koncert; 20. Simfonični koncert; 22. Plesna glasba. — Rim: 20. Korzakova opera »Zgodba o nevidnem Kitežu«. — Bukarešta: 19.40 Simfonični koncert romunske pesmi; 20.15 Simfonični koncert; 21. Budimpešta: 17.40 Simfonični koncert; 22. Simfonični koncert; 22.00 Simfonični koncert; 22. Ciganski kester.

Mariborsko gledališče

Sreda, 4. oktobra: Zaprt.

Četrtek, 5. oktobra, ob 20: »Hlapec Jernej in njegova pravica«. Red B.

Dva škota

sta krenila proti severu na snežne pobočje. Svoje malenkostne izkušnje sta domaščala s pogumom.

Ze prvo noč ju je prebudilo iz spanja zavijanje volka. Ko je bilo Mac Tavishu tega dovolj, je vstal, pograbil puško in se moško odrezal:

»Za unčo tobaka staviš s teboj, bom tega volka ustrelil.«

Cez tri ure se je vrnil in privlekel seboj mrtvega volka. S težkim srcem je Mac Tavish dal tobak, nakar sta ležala počitku. Pred jutrom pa je pričelo znova zavijanje volka. Mac Tavish je strel svojega prijatelja:

»Vrni mi tobak. Ustrelil si napačnega volka!«

Sport

Jugoslavija se je pomaknila na drugo mesto

Drugi dan letošnjih Balkanskih iger v Atenah je prinesel lepe uspehe jugoslovanskim atletom, ki so pred 10.000 gledalci odnesli zmago v metu kladiva ter zasedli drugo in tretje mesto v prvi polovici desetboja. V skupni oceni se je tako Jugoslavija povzpela na drugo mesto, do čim je v vodstvu še vedno Grčija. Doseženi rezultati:

Met kladiva: 1. Inž. Stepišnik (J.) 49.55.

Atletski meeting srednješolcev

Podmladek JS na državni klasični gimnaziji v Mariboru bo priredil letos svoj tradicionalni atletski meeting za prehodna pokala JS in JAS dne 7. in 8. okt. na stadionu SK Železničarja.

Pravico tekmovanja imajo dijaki mariborskih srednjih šol in železničarske šole. Moštvo zavoda, ki doseže največ točk na tekmovanju, dobi prehodni pokal Jadranske šole in J.L.A.S. Oba pokala dobi v trajno last moštvo, ki v treh zaporednih letih oziroma v petih s presledki doseže največ točk. Po možnosti dobi šest atletov, ki dosežejo na tekmovanju največ točk, praktična darila. Vsak prvoplasirani pa dobi zlato, drugoplasirani srebrno, tretjeplasirani pa bronasto diplomu. Štate prejmejo tudi diplome.

Drugi meeting za te pokale (6. srednješolski) bo v soboto, 7. okt., ob 15. uri in v nedeljo, 8. okt., ob pol 10. uri na igrišču SK Železničarja na Tržaški cesti. Vsak zavod ima pravico postaviti po dva atleta v vsaki disciplini, na 1000 m pa poljubno število, a štejeta samo prva dva. Štate lahko postavi več, šteje samo ena.

NEDELJSKI NOGOMETNI SPORED

V mariborskem okrožju sta v nedeljo na sporedu samo dve nogometni tekmi, ki se bosta odigrali v Mariboru. V tekmovanju prvega razreda se bosta srečala ISSK Maribor in CSK, juniorsko prvenstvo pa se bo nadaljevalo s tekmo Maribor—Rapid.

s. ISSK Maribor. Drevo ob 19. obvezen sestanek smučarjev pri Kirbišu.

s. Nogometna tekma Jugoslavija—Nemčija bo po sklepu JNS-a v Zagrebu.

2. Golč (J.) 47.99, 3. Biro (R.) 46.98, 4. Dimitropulos (G.) 45.74.
Desetboj (prvi del: 100 m, kroga, skok v višino in daljavo, 400 m): 1. Lelaković (G.) 3.235 točk, 2. Mikš (J.) 3.178 točk, 3. Floros (G.) 3.165 točk, 4. Floros (G.) 3.165 točk. Naši atleti so tako doslej letošnji balkanski prvenstvi: metu krogla, inž. Stepišnik; kladiva, igre se nadaljujejo.

Isto velja tudi za dijakinje. Isti atletski nastopili največ v petih disciplinah vseh štatefo.

Prijave za tekmovanje je poslali na podšolski gimnaziji v Mariboru do 2. okt. t. l. Prijane od ravnateljstva zavoda, da so nastopajoči redni učenci na zavodu. Vstopni krsitev razpisa pri prijavi ali na igrišču se bo kaznovala z izključitvijo vse po stave. — Vrstni red tekmovanj:

V soboto, 7. oktobra: 1. 60 m dijakinje predtek; 2. skok v daljino; 3. met kopja 600 g; 4. 100 m palček; 5. skok v višino; 6. skok ob palček; 7. met krogla; 8. 80 m zapreke predtek.

V nedeljo, 8. oktobra: 1. 80 m zapreke finale; 2. 60 m dijakinje; 3. skok v daljino dijakinje; 4. 100 m finale; 5. met diska 1.5 kg; 6. troskok; 7. 1000 m; 8. štafeta 4x60, dijakinje; 9. štafeta 4x100.

Štate štejejo: 12, 10, 8, 6, 4 točke. Meti pa: 6, 5, 4, 3, 2 in 1.

Odhor PJS, drž. klas. gimn. v Mariboru.

s. SK Slavija. Jutri v četrtek strogo obvezen trening I. moštva. V petek ob 20.00 sestanek pri Furianu.

s. Bata bo po vesteh iz Zagreba prestopila v hrvatsko-slovensko ligo.

s. Gorsko drž. kolesarsko prvenstvo na A kategorijo bo v nedeljo, 15. oktobra, na progi Rude—Plešivica, ki bo dolga 10 km. Prijave sprejema do vključno 14. oktobra Zvezni tajnik Otmar Ferrari, Zagreb, Vukovičeva 3.

Zanimivosti

Na Karpatih: po 1100 letih zopet sosedi

Vrh Karpatov vihrajo sovjetske zastave in Rusija je spet postala soseda Madžarske

Ruske rdeče čete so zasedle severna pobočja Karpatov. Prvi odredi so prišli celo na tri znane karpatske prelaze, Vereckeje in Užok. To so že stara zgodovinska pota, ki so služila v prvih stoletjih evropske zgodovine raznim plemenom, ki so se valila z azijskih step v Podonavje. Tu je bila tudi v minulih dobah rusko-madžarska meja. Prelaze lahko imenujemo vrata med Evropo in Azijo.

kjer so se trajno naselili. V jugozapadnih Beskidih, v Mukačevu, je Madžarska l. 1896 postavila velik spomenik v spomin na tisočletnico, ko so Madžari na tem mestu še kot nomadski narod prvič razpeli svoje šotore. V pokrajinah okoli postaje Lavočna v Galiciji pa so bila v takratni dobi razna ruska plemena. Ko je bilo osnovano poljsko kraljestvo, so Poljaki ta ruska plemena vrgli nazaj v centralno Rusijo. Skozi vso zgodovino so na teh važnih prelazih stali Madžari kot stražarji proti Nemcem, ki so silili proti vzhodu, in proti Rusom, ki bi se radi razširili proti jugu.

tov. Avstrijska soldateska je madžarski upor zatrla v krvi, ruske čete pa so se zopet umaknile s Karpatov.

Karpati v svetovni vojni

1914 so se Rusi zopet pojavili na vseh treh karpatskih prelazih, ki so jih ponekod celo prešli in zasedli obrobne madžarske kraje. Avstrijska armada jih je v bitkah 1915 zopet vrgla čez Karpace. Z razpadom habsburške monarhije in z ustanovitvijo samostojne Poljske so postali Madžari na Karpatih zopet varni pred ruskim prodorom na jug.

Zgodovinska vloga Rusije

Kakor da se zgodovina ponavlja: Rusi so zopet na Karpatih. Na vseh treh važnih prelazih vihra sedaj sovjetska zastava in Madžarska se nahaja ponovno v taki stiski, v kakršni je bila v teku svoje zgodovine že večkrat. Veliki ruski imperij sedaj zopet meji na Madžarsko in svetovno časopisje pripisuje tej okolnosti zelo pomembno zgodovinsko vlogo.

Rusi 1848 začasno na Karpatih

Madžarsko je v kasnejših dobah varovala pred rusko ekspanzivnostjo na Karpatih poljska Galicija, ki je bila po delitvi Poljske avstrijska provinca. Ob upor Madžarov 1848 proti nadvladi habsburških samodržcev, je avstrijski cesar Fr. Jožef pozval na pomoč Ruse, ki so se ob tej priliki ponovno pojavili vrh Karpa-

Iznajdljivi lovci podgan

Zoološki vrt v Melbourneu so lansko leto vznemirjale podgane. Ravnateljstvo je svojim uslužbencem ponudilo nagrado za vsako ubito podgano, katere pogin je bilo treba dokazati z njenim repom.

Nekaj časa je šlo vse lepo v redu in delavci so bili veseli novega postranskega zaslužka. Prav zaradi tega pa so pričeli kmalu misliti, kaj bo, če bo podgan popolnoma zmanjkalo. Pa so si jo izmislili. Ujeli so nekaj podgan, jim odrezali repe in jih znova izpustili. Vir dohodkov je bil torej neizčrpen. Vendar je prevara kmalu prišla na dan in odtlej so zahtevali v dokaz celo podgano.

PREISKAVA KRVI PRED 700 LETI

Kitajski učenjak dr. Furuhatu izjavlja, da je odkril dokumente, ki pričajo, da preiskave krvi niso, kakor se splošno misli, iznajdba modernega časa. Učenjak celo citira knjigo, ki je bila napisana leta 1247. pod naslovom »Razjasnitev krivih obtožb«. Ta knjiga nam dokazuje, da so že v takratni dobi preiskavali kri. Dr. Furuhatu nadalje trdi, da so tudi Arabci že takrat preiskavali kri pri do- gnavanju očetovstva.

— Draga gospa, to je zelo različno. Klasiče kupujejo, pa jih ne berejo, moderno literaturo berejo, a je ne kupujejo, ampak si jo le izposojajo.

Skozi zasede nemških podmornic

KAKO SE JE PARNIK »GRODNO« PREBIL OD LONDONA DO DUBROVNIKA

V službi »Ekspress-agencije« je priplul v ponedeljek iz Londona v Dubrovnik 7000 tonski parnik »Grodno«, last »Erman Winston Linie«. Prihod parnika je vzbudil silno presenečenje, saj se nihče ni nadejal, da bi mogel v sedanjem času priti parnik »zdrav in cel« skozi mrežo tolikih nevarnosti. Parnik je plul brez imena in vsakršnega znaka. Čez in čez je bil sivo prebarvan. Kapetan je pripovedoval, da je bila to peklenska vožnja po morju, ki je terjala od moštva na

ladji strahovit živčni napor, kajti dandanašnji vožnja skozi zasede nemških podmornic ni šala. V varnih predelih je parnik vozil z največjo brzino, sicer pa je spretno laviral, izogibajoč se vsakršnega srečanja z ladjami. Čim je padla na morje noč, se je moštvo oddahnilo, parnik je brez luči rezal morske valove. Osvetljen je bil samo kompas, ki pa je bil ves prekrit. V Gružu je parnik izkrcal okoli 120 ton raznega blaga.

afera zadnjega časa. Nedavno so odkrili, da so v Ameriki ponarejali tudi stare knjige. Sleprijo so našli ob preiskavi neke »prastare« kitajske knjige. Med tem ko so podjetne Američane razkrinkali so pa bili že bogati milijonarji.

ŽIVLJENJSKI RAZGOVOR

Alfred in Herman govorita o silno važnih stvareh.

— V zadregi sem, in ne vem kaj storiti, pravi Alfred. Na izbiro imam bogato vdovo, ki je ne ljubim, in revno dekle, ki jo obožujem. Kaj mi svetujete?

— Poslušaj glas svojega srca, mu svetuje Herman, in vzemi ono, ki jo ljubiš.

— Prav imaš, se je vzradostil Alfred, oženil se bom z dekletom.

— Meni pa, pravi Herman, daj naslov one vdove.

Se bolj bi moral biti kaznovan tisti, ki izziva, kakor tisti, ki na izzivanje odgovarja.

Vojna pisma francoskih žen in deklet

»V PISMIH BODRITE MOŽE IN FANTE, KI BODO Z VAŠO POMOČJO PREMAGALI SOVRAŽNIKA«

Francosko časopisje že več dni zaporedoma objavlja nasvete, v katerih poučuje francoske žene in dekleta, kako naj pišejo svoja pisma možem in fantom na fronto. Ti nasveti med drugim svetujejo ženam in dekletom, naj nikar svojim možem ne pišejo, kako silno žalostne so, nesrečne, in kako jih tarejo srčne in duševne stiske. Tudi ni treba, da jim v pismih razkrivajo svojo veliko ljubezen ali pa se v spominu vračajo na srečne

dni in lepe čase v dvoje, ki so jih preživeli pred izbruhom vojne.

Tako pisanje pisem svetujejo ženam zategadelj, da ohranijo močje v strelskih jarkih in na fronti čim večjo mirnost in zbranost in si ne kvarijo živcev s tarna- jočimi pismi, ki jim prihajajo iz zaledja. Žene in dekleta naj rajši z optimističnimi pismi bodrijo može in fante, kajti tudi na ta način bodo mnogo doprinesle k zmagi nad sovražnikom.

Egipčanske mumije iz papirja

Ljudje znajo izkoristiti vsako konjunkturo za zaslužek, pa če je tudi nepošten. Odkar je n. pr. nastalo povpraševanje po mumijah, so se našli podjetni prebri-anci ter ustanovili tovarno za fabriciranje »pravih« mumij egipčanskih faraonov in odličnikov. Te tako fabricirane mumije so pošiljali najprej v Egipt svo- jim najbližjim agentom, oni so jih pa potem pošiljali za drag denar na vse strani sveta v muzeje itd. Posebno veliko povpraševanje je bilo v Ameriki, kjer so kupovale take mumije celo tudi bo- gate družine zasebnikov. Z njimi so kra- tili stopnišča ali salone svojih vil. To dobavljanje egipčanskih mumij na- devalo je pa le vzbudilo pozornost med strokovnjaki, ki so zato poslali v Egipt po- sebno komisijo, da si stvar malo natan- čneje ogledajo. Ta komisija egiptologov in zdravnikov je kaj kmalu ugotovila, da

gre za pretkano in na široko organizira- no sleparijo. Vse te »mumije« so bile izdelane iz impregnirane papirnate snovi, ki je bila prepojena z oljem in katranom. Ker pa so vodili tovarniški obrat izkušeni zdravniki, anatonji, slikarji itd., ni nič čudnega, da so ponarejeni »faraoni« preslepili tudi mnoge egiptologe.

Te sleparije je odkril prvi neki angleški zdravnik, ki je bil poslan v Egipt po ogoljufanih žrtvah. Ko je pričel s svojimi asistenti pred pričami secirati tako »mu- mije«, je našel v notranjosti zmečkan »Berliner Tageblatt«. Ves ta »faraon« je bil sploh napolnjen z berlinskimi dnevniki. Vendar se pa govori, da je iniciativa za preiskavo dal neki odpuščen name- ščenec, ki se je hotel na ta način ma- ščevati. Tako je bilo tudi kmalu ugotov- ljeno, kje je »tovarna za mumije« in kdo so »tovarnarji«. Sicer pa to ni edina taka

H. de Vere-Stacpoole

USODNA LJUBEZEN MORNARJA ERICSSONA

ROMAN

31

Tistega dne je opravljala posle v hiši kakor po navadi, in njen oče, ki je imel vedno polno glavo misli na svoje posle, ni opazil njene spremembe. Ko je zvečer prišel na obisk Gudmundsson, jo je bo- zvala in je prebila večer sama. Gud- mundsson je imel navado, da si je vzel nekaj let do štiri do šest tednov odmora in se celo v Anglijo. In ker je prihodnje ju- ni nameraval oditi na svoj letošnji od- morek pred odhodom več videl. Drugo jutro pa ga je vendar pričako- vala Švala na mostu, ko je prišel s potno čal sta skupaj po cesti. »Ceres« je le- žala vso pot blebetala vsakdanje neumnosti, ne da bi vedela, kaj govori. »Ali me bo hotel poljubiti?« Vedela je čisto natanko, da bo to sto- daljeval od parnika, je videla nad seboj nerazločno Gudmundssonov obraz, ki se

znosna.

Da bi zadnji trenutek odrinila kolikor dalj je mogla, je šla z njim na krov.

In tu, v divji zmedi košar z jajci, kletk z vreščecimi kokošmi, pletenice z ribami in vso drugo ropotijo, je prišel s strahom pričakovani trenutek.

Gudmundsson, ki je nabral debele ust- nice v konico, se je sklonil, da bi jo pol- ljubil — in je poljubil v zrak.

»Ne morem,« je stokala Švala, ko se je nagnila nazaj in odrinila njegov ob- jem. »Hotela sem ti reči — moram ti reči — ne morem te poročiti — vem, to je grdo od mene — toda ne morem druga- če — pisala ti bom.«

Do tega trenutka ji sploh ni prišlo na misel, razdreti svojo zaroko. Kakor da bi bila to neka druga Švala, ki je izrekla te besede kakor v vročici, pol nezavest- no. Potem sto stopnišče dvignili, Olssen, čolnar, jo je poklical, in ko se je čoln od- daljeval od parnika, je videla nad seboj nerazločno Gudmundssonov obraz, ki se

je sklanjal čez ograjo in strmel vanjo. Vse, veliki parnik, njegov dimnik, čolni, vse je izginilo pred tem velikim obrazom, ki je neumno osupel zrl, poln onemogle- ga srda, kako je bila ugrabljena njegova žrtev.

Kljub temu da je ušla hujši usodi ka- kor smrt, ni čutila nikakega olajšanja, kajti prav nič ji ni bilo jasno, kaj ji je ostalo prihranjeno. Vedela je samo, da je pretrgala svojo zaroko, prelomila dano besedo in povzročila očetu obilo skrbi.

Gunnarssona ni bilo doma; stekla je v svojo sobo in sedla k oknu. Tu je čakala njegovega povratka. Poizkušala si je pri- ti na jasno, kaj je storila. Ericsson, ki je bil skrit vzrok vsega tega, je ta tre- nutek ni niti najmanj zaposloval v mi- slih. Gudmundssonov veliki obraz in vtis, ki ga ni mogel zatajiti, je pregnal vse drugo.

Tedaj je videla prihajati po dolini oče- ta. Enkrat se je ustavil, da bi spregovo- ril z možmi, ki so mu prišli naproti, in ra- hel veter ji je prinašal posamezne besede. Potem se je poslovil in jo zagledal se- dečo pri oknu. Pomignil ji je z roko; po- tem je vstopil, in Švala je šla doli.

Mize za kosilo še ni pogrnila; Gun- narsson je vzel pipo in mešiček s pisalne

mize, ko je stopila v sobo Švala.

»Oče,« je začela Švala mrzlično. »Ne- kaj ti moram povedati: Jaz sem —«

»No?« Gunnarsson je polgedal od svo- je pipe. »Kaj se je pa zgodilo s teboj?«

»Rekla sem Gudmundssonu, da ga ne morem poročiti.«

Stala je ob mizi, sklonjene glave; ko je izgovorila, je dvignila oči in jih takoj nato spet povesila. Gunnarsson, ki je ta čas že nabasal pipo, je neumno zijal vanjo.

»Za božjo voljo, vendar, ali si zblaz- nela ali kaj? Kaj je storil Gudmundsson, da ga ne moreš poročiti?«

»Nič ni storil, toda ne morem ga poro- čiti.«

»Nič ni storil — toda ti ga ne moreš poročiti? Kje je tu razum? Bog v nebesih! Ali si čisto izgubila pamet, da se mi upaš kaj takega reči? Gudmundsson je najbolj- ša partija v vsem Skarsstödu, da, v ce- lem Reykjaviku; obljubila si, da ga poro- čiš, in zdaj nenadoma prideš sem in eno- stavno izjaviš: „Ne morem ga poročiti!“ Ali je to pravilno in pravično? In kaj se je zgodilo z Olafurjem Gudmundssonom? Nič! Čisto nič! Prav tak je še kakor je bil, ko sta sklenila pogodbo.«

(Dalje jutri)

Kultura

Hlapec Jernej in njegova pravica

Problem umetnosti Ivana Cankarja še vedno ni do konca razvozan in verjetno še dolgo ne bo. Še so v njegovih delih vprašanja, na katera odgovarjajo posamezniki ne samo po svojem nazorskem gledanju, ampak celo po svojem razpoloženju, zato je tudi razumljivo, da gledajo katoliki v njem religiozno podstavo, socialisti marksistično, nacionalisti glasnika slovenske narodne bitnosti itd. V resnici se zdi, da imajo vsak s svojega stališča vsaj deloma prav: v Cankarjevih delih so spremašani vsi ti — na videz tako nasprotujoči si — elementi. Če pa velja to za ostalo Cankarjevo delo, velja še posebej za »Hlapca Jerneja in njegovo pravico«, ki je doživela prevode v skoraj vse evropske jezike, Skrbinskovo in Delakovo dramatisacijo in celo operno uglasbitev. Naše mariborsko gledališče si je izbralo za slavnostno predstavo ob jubileju dvajsetletnice obstanka dramatisacijo Milana Skrbinskega. Dela z bolj tipično slovensko miselnostjo ne bi bilo moglo najti, čeprav čutimo, da bi se od te miselnosti radi oddaljili in se rešili v urejenejši realizem in trdnjejšo voljo. V sedanjem času nas skoraj boli, da smo bili v marsičem še vedno taki, kakršne nas je videl in upodabljal Ivan Cankar, boli zato, ker vidimo v tem nevarnost celo za svojo lastno bodočnost.

»Hlapec Jernej« je kot proza daleč od dramatike, zato ne more nobena dramatisacija napraviti iz njega drame v polnem pomenu besede. Ako pa presodimo Skrbinskovo dramatisacijo, moramo ugotoviti, da se mu je kot gledališkemu praktiku le posrečilo izluščiti iz Cankarjevega dela igralsko trdne efekte je pa pri tem često zanemaril čisto dramske. Skrbinski »Hlapec Jernej« je zato kakor nalašč ustvarjen za igralca, ki mu pripada nelahka, a vseh možnosti polna naloga kreiranja glavne osebnosti. Vse to skupaj s temeljnim bistvom umetnine same daje tudi režiserju možnost več različnih prijemov, ki pa so skoraj v vsaki zamisli problematični. Realistična inscenacija in režija tu ne bi uspela; prevelika odmaknjenost bi ustvarila iz drame misterij; najuspešnejša je zato nekaka srednja pot. To je izbral tudi režiser g. Jože Kovič, tako glede inscenacije kakor glede režije same, in moramo mu priznati, da nas je s to svojo varianto

prepričal in zadovoljil. V tem pogledu je »Hlapec Jernej« uspel. Ako odštejemo malo šibkejši prizor pri mizi v prvi sliki in nekaj poznejših šibkejših mest, ki pa padajo pred vsem na rovaš igralcev, prav za prav komparzov so bile vse slike posrečene, nekatere pa celo kar klasične. Tako n. pr. slika s skupino otrok, ali pa zaključna slika s požarom.

Kot hlapec Jernej se je pokazal v vsej svoji zreli sili g. Pavle Kovič in marsikje celo prekosil samega sebe. To je kreacija, ki dela čast naši drami! Tipično Cankarjansko figuro je ustvaril g. Rado Nakrst iz gostačevega študenta. Prav tako markantno, dovršeno in do konca prepričevalno je upodobil g. Jože Kovič potepuha. Izvrtno karakteriziran je v svoji redkobesednosti jezični doktor g. Milana Košiča, ki je igral pa tudi svaka. Pogoden je bradati gospod g. Franja Blaža, Šalander g. Justa Košute, mladi popotnik g. Eda Verdonika in mladi sodnik g. Ljudevita Crnoborega. Grčatega Sitarja je upodobil g. Danilo Gorinšek, župana g. Edo Grom, župnika g. Rasberger, soseda gosp. Lojze Štandeker, Vejačevega g. Peter Malec, sodniškega slugo g. Danilo Turk starikavega plešča g. Anton Harastovič, stražnika pa gosp. Boris Brunčko. Ženske vloge, ki so vse le epizodne, so odigrale Sitarico gđ. Ema Starčeva, taščo gđ. Elvira Kraljeva, dekle gđ. Branka Rasbergerjeva in žensko ga. Slava Gorinškova, dočim je pripadal ge. Danici Savinovi pastir.

Pri predstavi, ki je bila obenem proslava dvajsetletnega obstanka Narodnega gledališča v Mariboru, smo pogrešali premnoge »rodoljube«, ki imajo sicer povsod prvo besedo, samo ne tam, kjer je treba z dejanjem izpričati svojo pripadnost k narodni, zlasti pa kulturni skupnosti. Sedeli so rajši po gostilnah in »reševali« narod in domovino pri litru ter se morda še spomnili niso, da slavi nekje Maribor dvajsetletnico svoje najvažnejše kulturne in narodne ustanove. — Slava jim in čast!

k. Cenzura za knjige v Franciji. Po novi vojni cenzurni odredbi se morajo poslati vse knjige v cenzuro v kračinih od tiskih.

DVOSOBNO STANOVANJE
sončno, v novi stavbi, oddam
mirni stranki brez otrok.
Principova 9. Melje. 9536-5

STANOVANJE
soba in kuhinja s pritliklami
v I. nadstropju oddam.
Naslov v upravi »Večernika«
9539-5

DVOSOBNO STANOVANJE
v Sodni ulici št. 2, oddam.
Vprašati Sodna 15/I. 9542-5

PAZNO SOBO
in sobo s kuhinjo oddam
strankam brez otrok. Mlinska
8. 9548-5

STANOVANJE
lepo, dvosobno, oddam s 1.
novembrom. Studenci. Sokolska 39. 9556-5

STANOVANJE
lepo, sončno, 5-sobno, z vsem
komfortom oddam poceni
mirni stranki. Vprašati Mlinska
30. 9565-5

STANOVANJE
dvosobno, lepo, sončno, se
odda. Lešnik, Sp. Radvaniška
26, Nova vas. 9566-5

STANOVANJE
dve majhni sobi in kuhinjo
oddam takoj 2-3 osebam.
Pobreška cesta 21, blizu Magdalenske cerkve. 9574-5

DVOSOBNO STANOVANJE
lepo, sončno, z vsemi pritliklami
oddam s 1. novembrom.
Koroška cesta 102, pri
tličje. Ogledati popoldne.
9576-5

STANOVANJE
soba in kuhinjo, oddam s 1.
novembrom. Koseskega ul.
22. 9577-5

Soba odda

KABINET
s celo oskrbo oddam. Istotam
se sprejmejo abonenti
na dobro domačo hrano. Naslov
v upravi »Večernika«.
9543-7

GOSPODA
sprejem takoj na celo oskrbo.
Meljska cesta 29, Maribor
9550-7

SOBO
čisto, čedno, opremljeno, oddam
mirnemu gospodu. Zolgarjeva
ulica 8. 9572-7

GOSPODA
ali gospodično sprejemem na
stanovanje in hrano. Kežarjeva
26. 9573-7

SOBO
opremljeno s prostim vhom
oddam. Kremplova 2a.
(vhod s Trdinove), Melje.
9575-7

Soba išče

GOSPODIČNA
išče preprosto opremljeno
sobo s 15. oktobrom. Naslov
v upravi. 9546-8

Službo dobi

V CELJU
iščemo za lažje in manjše
pisarniško in blagajniško delo
vsega zaupanja vredno
moč. Ta posel bi najbolje
in najlažje opravljal zanesljiv
in uren upokojenec. Ponudbe
pod »Skromen« na upravo
»Večernika« v Mariboru.
9580-9

PRODAJALKO
za trgovino s papirjem v Mariboru
iščemo za 1. I. 1940. Potrebno
je znanje strojepisja, nemške
in slovenske stenografske
pisave. Ponudbe na upravo
»Večernika« pod »Slovensko
in nemško v govoru in pisanju«.
9300-9

GOSPODINJO
starejšo, sprejemem k pekovski
obrti. Na zunanost se ne
gleda. Potrebna kavcija 6000
din in lastna oprema. Ponudbe
na upravo »Večernika«
pod »Pekarna«. 9549-9

ABSOLVENTKA
trgovskega tečaja in nižje
gimnazije išče zaposlitve v
pisarni ali trgovini. Cene
ponudbe pod »Praktikantka«
na upravo »Večernika«.
9552-9

GOSPODINJO
mlado, inteligentno, sprejemem.
Ponudbe na upravo
»Večernika« pod »Pakta«.
9558-9

STALNO SLUŽBO

dobi predvsem pošteno, čisto
in delavno dekle v starosti
26 do 35 let, ki zna perfektno
kuhati in vsa hišna dela
opravljati pri 3 odraslih osebah.
Predstaviti se samo od
11-14. Wildenrainerjeva ul.
11/II. 9555-9

PRIREZOVALCA ZA

ČEVLJE
in strojnega čistilca (Ansprit
zer) sprejme Gregorc. Aleksandrova
55. 9559-9

4 DELOVNE SILE
za delo v vinogradu dobijo
stalno mesto pri Bernhardu.
Počehova 85. 9567-9

VAJENCA
sprejemem takoj. O. Črepinko,
trg. z mešanim blagom.
Zrinjskega trg 6. 9569-9

SLUŽKINJA
z dežele, pridna in poštena,
ki ima veselje do kuhinje in
gostilne, dobi stalno službo.
Naslov v upravi »Večernika«
9570-9

Službo išče

KUHARICA
za vsa hišna dela, Slovenka,
išče službo pri boljši družini
v Mariboru. Naslov v upravi
»Večernika«. 9540-10

KUHARICA
perfektna, starejša, išče službo
za vsa hišna dela in še
druge posle. Ponudbe na
upravo »Večernika« pod »Kuharica«.
9547-10

Lokal

VELIK LOKAL
za delavnice ali skladišče v
bližini kolodvora oddam.
Vprašati Mlinska 30. 9564-14

Suh ladijski pod

(Koroška smetla) in slavonski hrastovi in bukovi parjeni parketi stalno na zalogo

TOVARNA PARKETOV

Josip Rendeli, Maribor, Koroška c. 10

Polaganje vršimo pod strokovnim nadzorstvom.

Naznanilo!

Naznanjam vsem cenj. gostom, da sem otvorila
gostilno »PRI ANGELU« v Celju
Prešernova ulica 20. Potrudila se bom postreči z najfinjšimi
ljutomerskimi vini in dobro kuhinjo.
Seifrid Matijevič

Advokatska pisarna v večjem kraju na deželni
sprejme s takojšnjim nastopom izvežbano advokatsko

uradnico ali uradnika.

vajena samostojnega dela. Ponudbe s prepisi spricval
do 7. oktobra na upravo lista pod »Služba takoj«

Nenadoma je preminul v 36. letu starosti
naš preljubi mož in oče, gospod

Franjo Stern

art. narednik vodnik II. kl.

Pogreb predragega pokojnika se vrši 5.
oktobra, ob 4. uri popoldne iz vojaške bolnišnice
v Mariboru.

Maša zadušnica se bo brala v jezuitski
kapeli 6. oktobra, ob 7. uri zjutraj.

Maribor, 4. oktobra 1939.

Zalujoča soproga Adela in otroka Adetica in
Franjo.

Naznanjamo tužno vest, da nas je za vedno
zapustil soprog, sin, brat in svak, gospod

De Corti Ludovik

trgovski sotrudnik.

Pogreb bo v četrtek, dne 5. oktobra t. l.,
ob 15. uri na magdalenskem pokopališču na
Pobrežju. Sv. maša zadušnica se bo brala v
magdalenski cerkvi dne 6. oktobra, ob 7. uri
zjutraj.

Maribor dne 4. oktobra 1939.

Zalujoča žena, oče, sestre, bratje in svak.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par. Najmanjša pristojbina za te
oglasne je din 8.—. Družbe, opekli, dopisovanja in ženskovnanjski oglasi din 1.— po besedi. Najmanjši
znesek za te oglasne je din 10.—. Debelo tiskane besede se računajo dvojno. Oglasni davek za
enkratno objavo znaša din 2.—. Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu, oziroma ga je
vposlati v pisnu skupaj s naročilom ali pa po poštni položnici na čekovni račun št. 11.409. Za vse
pismene odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znak za 3 din.

Razno

NOGAVICE — PLETENINE
volno za strojna in ročna dela,
konjske koce, posteljne
odeje, platno - perilo, blago
za ženske obleke itd. dobite
ugodno v novi trgovini in ple
tilnici »MARA«, Koroška ce
sta 26. 7888-1

IZBORNEN CVETLIČNI MED
po din 16.— za kg oddaja
Kmetijska družba, Meljska c.
12, tel. 20-83. 8910-4

DR. KOFFLERJEV
ZDRAVILNI KRUH
dobite v pekarni Rakuša, Ko
roška c. 24. 9028-1
Hišni posestniki in najemniki
preglejte Vaše peči in štedil
nike predno nastopi zima. Vsa
pečarska in keramična dela
izvršuje solidno in poceni
ANTON RAJŠP, MARIBOR
Orožnova 6, kjer si lahko
ogledate veliko zalogo.
9013-1

PRISTNE KRANJSKE
KLOBASE
zopet dnevno sveže na zalo
gi. Z. Anderle, Maribor, Go
sposka 20. Tel. 29-10. 9431-1

SVARIM
vsakogar, ki bi razširjal laž
ne govorice o nas, ker bom
proti vsakomur brezobzirno
sodnijsko postopal. Rudl Ivan
Ruše 9551-1

la CVETLIČNI MED

(točen) od din 15.— naprej.
O. Črepinko, čebelarstvo,
prodajalna podružnice slov.
čebelarkega društva za Ma
ribor, Zrinjskega trg 6.
9571-1

Posesi

PRODAM PARCELE
ob glavni cesti, za vsako obrt
pripravne. Ptujška cesta 87
8975-1

Kupim

NAMIZNI ŠTEDILNIK
in peč na žaganjsko kurjavo
kupim. Ponudbe na upravo
»Večernika« pod »Štedilnik«.
9557-3

»HANAU« SVETILKO
za obsevanje kupim. Kranjc,
Maribor, Kneza Koclja 24/I.
9560-3

Prodam

MLEKARNA
kompletne, svojčas zadržane
ugodno naprodaj. Naslov v
upravi »Večernika«. 9524-4

MOTORNO KOLO
znamke NSU na prodaj, tudi
na obroke. Principova 19.
9538-4

KUHINJSKO OPREMO
skoraj novo, prodam. Trža
ška cesta 5. 9541-4

NAMIZNI ŠTEDILNIK

in peč na žagovino ter različ
ne stvari naprodaj. Marijina
10/II., vrata št. 5. 9544-4

STAREGA POHIŠTVA

prodam nekaj komadov. Je
rovškova 25. 9545-4

STARO POHIŠTVO

omara, šivalni stroj »Singer«
in razno naprodaj. Vprašati
Meljska cesta 67/I. nadstr.
9553-4

LEPA KRAVA

s teletom naprodaj. Maistro
va 24, Tezno. 9554-4

SINGGER ŠIVALNI STROJ
krojaški, dobro ohranjen, po
ceni naprodaj. Naslov v
upravi »Večernika«. 9561-4

STAVBENEGGA LESA

par m³ in peč (Kalar'-Spar
ofen) naprodaj. Krčevina,
Praprotnikova 9. 9562-4

Stanovanje

DVE SOBI
s štedilnikom oddam. Tezno.
Ptujška cesta 99. 9516-5

DVOSOBNO STANOVANJE
s kopalnico pod enim ključem
oddam. Radvanijska cesta 54.
9534-5

SOBE S ŠTEDILNIKOM
oddam na Tržaški cesti. Vpra
šati Klavniška ul. 5. 9537-5